

Justitieutskottets betänkande

1989/90:JuU19

Besöksförbud

1989/90
JuU19

Motionerna

1989/90:Ju605 av Bengt Harding Olson (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att i lagen (1988:688) om besöksförbud införa en paragraf med följande lydelse: 25 § Den som bryter mot ett besöksförbud skall omedelbart anhållas eller häktas, om det ej är uppenbart att skäl därtill ej förekommer.

1989/90:Ju607 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpning av besöksförbudslagen.

1989/90:Ju717 av Charlotte Cederschiöld (m) vari yrkas att riksdagen beslutar ändra 1 § andra stycket besöksförbudslagen så att rekvisitet "allvarligt" avskaffas.

Utskottet

Bakgrund

Lagen om besöksförbud trädde i kraft den 1 juli 1988 (prop. 1987/88:137, JuU 42, rskr. 320). Syftet med lagstiftningen är att förbättra situationen för främst de kvinnor som utsätts för förföljelse och trakasserier av män de tidigare sammanlevt med. Också andra utsatta personer ges motsvarande skydd.

Besöksförbud kan utfärdas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk att någon kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera en annan person. Vid bedömningen skall särskilt beaktas om den mot vilken förbudet avses gälla tidigare begått brott mot den andra personens liv, hälsa, frihet eller frid. Besöksförbud skall i första hand avse ett förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denne. Om ett sådant förbud inte är tillräckligt kan ett utvidgat besöksförbud meddelas. Ett sådant förbud kan innebära t.ex. förbud att uppehålla sig i närheten av den andra personens bostad eller arbetsplats. Besöksför-

bud meddelas för ett år i taget. Enligt den ursprungliga regleringen var straffet för överträdelse av förbud böter eller fängelse i högst sex månader, och åtal fick i princip ske endast efter angivelse.

Under den allmänna motionstiden förra året väcktes ett antal motioner om skärpning och effektivisering av lagen om besöksförbud. Motionärerna vände sig i första hand mot att en överträdelse av ett besöksförbud inte kunde leda till tvångsingripanden i form av frihetsberövande (häktning). Motionerna behandlades av utskottet i november (se 1989/90:JuU5, rskr. 65).

Utskottet uttalade att erfarenheterna av lagen om besöksförbud visade att den var ett alltför trubbigt instrument när det gällde att förhindra förföljelse och trakasserier av utsatta kvinnor. Enligt utskottets mening fanns det anledning såväl att höja straffmaximum till ett års fängelse som att ta bort den särskilda åtalsbegränsningen, och utskottet föreslog riksdagen att anta ett inom utskottet utarbetat lagförslag med den innebörden. Riksdagen antog förslaget. Lagändringarna träder i kraft den 1 april i år.

Den nya regleringen kritiserar i de nu aktuella motionerna.

I motion Ju605 krävs en lagändring som innebär att den som överträder besöksförbud normalt skall häktas. I motion Ju607 krävs en skärpning av lagstiftningen, och i motion Ju717 krävs en utvidgning av möjligheten att ålägga en person besöksförbud.

Överväganden

Som nyss framgått biföll riksdagen i december förra året ett förslag om höjning av straffmaximum m.m. som syftade till en skärpning och effektivisering av lagen om besöksförbud. Den nya regleringen har ännu inte trätt i kraft. Frågan om ytterligare lagändringar i samma syfte är enligt utskottets mening mycket för tidigt väckt, och utskottet avstyrker bifall till motionerna.

I anslutning till vad som anförs i motion Ju607 vill utskottet understryka att olika åtgärder från t.ex. polisen, socialtjänsten och kriminalvården är erforderliga för att skydda, hjälpa och stödja kvinnor som utsätts för förföljelse. Utskottet har också nyligen behandlat ett stort antal frågor om förbättrat stöd till brottsoffer (se 1989/90:JuU5), och utskottet får inom kort anledning att återkomma till denna fråga.

När det gäller yrkandet i motion Ju605 om obligatorisk häktning vill utskottet tillägga att en sådan ordning i och för sig förekommer vid vissa brott. Det är emellertid då fråga om mycket allvarliga brott för vilka *minimistraf* är fängelse i två år, t.ex. mord, dråp eller människorov. Det kan knappast ifrågakomma att i straffprocessuellt hänseende jämställa överträdelse av besöksförbud med sådan brottslighet.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ju605, motion 1989/90:Ju607 yrkande 30 och motion 1989/90:Ju717.

Stockholm den 6 mars 1990

På justitieutskottets vägnar

Britta Bjelle

Närvarande: Britta Bjelle (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Ulla-Britt Åbark (s), Jerry Martinger (m), Birthe Sörestedt (s), Ingbritt Irhammar (c), Bengt-Ola Rytting (s), Göthe Knutson (m), Göran Magnusson (s), Eva Johansson (s), Björn Ericson (s), Göran Ericsson (m), Lars Sundin (fp), Anders Svärd (c), Berith Eriksson (vpk), Kent Lundgren (mp) och Sigrid Bolkéus (s).

Särskilt yttrande

Ingbritt Irhammar och Anders Svärd (båda c) samt Kent Lundgren (mp) anför:

Vi konstaterar att misshandlade och förföljda kvinnor kan beredas ett särskilt skydd genom regleringen i lagen om besöksförbud. Lagstiftningen ensam räcker emellertid inte utan behöver kompletteras med andra åtgärder. Vi tänker då särskilt på att polisens möjligheter att ingripa i tid vid brott mot besöksförbudslagen ofta är begränsade, helt enkelt därför att kvinnan saknar möjlighet att kalla på polisen i akuta fall. Vi har därför i annat sammanhang aktualiserat frågan om överfallslarm för särskilt utsatta kvinnor. Vi vill i detta sammanhang också erinra om att socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att garantera kommuninvånarnas trygghet. Det kan enligt vår mening inte uteslutas att socialtjänsten kan ha skyldighet att i vissa fall bekosta installationen av överfallslarm i samband med utdömt besöksförbud; något som redan, enligt tillgänglig information, prövats i vissa kommuner. Det finns därför enligt vår mening behov av tolkning och förtydligande av 3 och 6 §§ socialtjänstlagen i denna fråga.

